

Verslag concept

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering	:	18 april 2024
Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / corne.borst@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Leden van de commissie	:	BBB Dhr. G. Vendrig, dhr. V. Valk
		VVD Mw. G. Bakker, mw. L. Ouderkerken
		GroenLinks Statenleden T. Van Wijnen, R. Bwefar
		D66 Dhr. S. Mulder
		PvdA dhr. J. Stam
		JA21 Mw. C. Gordijn
		CDA
		FvD
		PvdD Mw. I. Haas, dhr. J. Hollebeek
		PVV Mw. R. Hazenberg
		SP Dhr. M. Dijkse
		CU Dhr. M. Klein
		50PLUS Dhr. V. de Jong
		Volt Mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	Dhr. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig:	:	mw. R. Alberts, dhr. I. Mantel
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

5

- 1 Heropening
- 2 Vaststellen van de agenda
- 3 B-agenda: Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)
- 10 3.a.1 PPLG: Stand van zaken PPLG en gebiedsprocessen
- 3.a.2 PPLG: Koploperprojecten PPLG
- 4 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
- 5 Sluiting

1 Heropening

De **voorzitter** opent de vergadering om 20.32 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom.

20 *Mededelingen voorzitter:*

- Er is een quorum vastgesteld.
- De voorzitter heeft een bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Alberts (SP) en de heer Mantel (JA21).
- De resterende spreektijden zijn toegevoegd aan de algemene agendabijlagen.

25

2 Vaststellen van de agenda

De agenda is ongewijzigd vastgesteld.

30

3.a.1 PPLG: Stand van zaken PPLG en gebiedsprocessen

Maandelijks informeert het College Provinciale Staten over de stand van zaken van het Provinciaal Plan Landelijk Gebied (PPLG). In de brief worden de belangrijkste ontwikkelingen gedeeld. Er zal worden gestart met het restant van de beantwoording door gedeputeerde Beemsterboer. De commissieleden hebben de mogelijkheid om vragen te stellen en in gesprek te gaan over het PPLG.

35

en

40 3.a.2 PPLG: Koploperprojecten PPLG

De provincie dient alle zeven eerder ingediende koplopermaatregelpakketten voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) verbeterd in bij het Rijk voor de toetsing die doorlopen moet worden teneinde een specifieke uitkering aan te kunnen vragen. Daarnaast wordt een aantal nieuwe maatregelpakketten ingediend. Met de eerder ingediende en nieuwe maatregelpakketten kan vanuit de provinciale visie, verwoord in de startversie van het PPLG, de nationale doelen voor het landelijk gebied, een stap dichterbij worden gebracht.

45

Eerste termijn Gedeputeerde Staten (vervolg)

Gedeputeerde **Beemsterboer** adresseert een gevoelig onderwerp tijdens de vergadering. Hij reflecteert op de eerste termijn van de discussie, waarbij hij opmerkt dat er enkele beledigingen en negatieve kwalificaties over het beleid en over hem persoonlijk zijn geuit. Hij benadrukt dat hij als gedeputeerde te gast is bij de Provinciale Staten, het hoogste bestuursorgaan van de provincie, en is van mening dat Provinciale Staten het niet nodig heeft om in deze zaal op deze manier met Gedeputeerde Staten om te gaan. Hoewel hij erkent dat emoties soms een rol spelen, verzoekt hij de Statenleden om dit niet tot gewoonte te maken. Met deze oproep tot respect en professionaliteit hoopt hij de focus weer volledig op de inhoudelijke discussie te kunnen richten.

55

Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan dat er nog verschillende vragen openstaan, zowel gerelateerd aan de gebiedsprocessen in de portefeuille van gedeputeerde Kocken als vragen aan hemzelf. Hij heeft afgesproken om praktisch te blijven en alle vragen zelf te beantwoorden.

60

De gedeputeerde begint met een vraag van de Partij voor de Dieren over de precieze invulling van de gebiedsprocessen en de verkenningen door de provincie. Deze vraag kwam voort uit een algemene opmerking over het gebrek aan concreetheid in het overzicht van de gebiedsprocessen.

- 65 Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat het overzicht ontstaan is na een verzoek tijdens de commissievergadering van de vorige maand, waarin gevraagd werd om een globaal overzicht te bieden dat de commissie zou helpen om een selectie te maken voor verdere verdieping. De gedeputeerde prijst de ambtelijke organisatie voor het snel samenstellen van dit overzicht, ondanks de diverse verplichtingen rondom het PPLG (Provinciaal Programma Landelijk Gebied).
- 70 Gezien het grote aantal gebiedsprocessen, meer dan twintig, was het noodzakelijk om dit overzicht op hoofdlijnen te presenteren. Hij erkent dat dit de perceptie van onvoldoende concreetheid kan hebben veroorzaakt, maar benadrukt dat het de intentie is om in de komende periode deze gebiedsprocessen verder te verdiepen, te beginnen met drie specifieke processen tijdens de vergadering in mei.

- 75 Gedeputeerde Beemsterboer bespreekt het door Partij voor de Dieren genoemde citaat uit het overzicht van de gebiedsprocessen dat naar zijn mening te beschouwend en beschrijvend was en wellicht concreter had gekund en erkent dat de algemene formulering mogelijk ook op andere gebiedsprocessen van toepassing kan zijn. Het citaat betreft het gebiedsproces Weidse Polders in Noord-Kennemerland en illustreert hoe elk gebiedsproces zich in verschillende fasen bevindt en dat de focus per proces varieert door verschillende contexten zoals historie, stakeholders en beschikbare mogelijkheden.
- 80

- Gedeputeerde Beemsterboer legt in reactie op de vijfde vraag over de positie van het PPLG binnen de S-curve van de Transitiefilosofie, zoals ontwikkeld door DRIFT van de Erasmus Universiteit uit dat de gebiedsprocessen in Noord-Holland zich in diverse fasen van deze transitiecurve bevinden, maar momenteel voornamelijk aan de beginfase van de curve zijn, waar het experimenteren en versnellen van nieuwe systemen centraal staat. Dit komt doordat bestaande systemen onder druk staan. Hij benadrukt dat, zoals de Partij voor de Dieren als
- 85
- 90 transitiedeskundige zal begrijpen, een gemiddelde systeemtransitie vele jaren in beslag nemen en dat veel van de gebiedsprocessen nog maar net zijn begonnen.

- Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat de visie van de provincie op de landbouwtransitie voornamelijk gericht is op kringlooplandbouw, zoals beschreven in de startversie van het PPLG.
- 95 Hij heeft eerder aangegeven dat er binnen deze visie verschillende scenario's zijn, waarbij de uitersten bestaan uit enerzijds de extensivering van de landbouw en anderzijds het bevorderen van hightech landbouw, waarbij de nadruk ligt op intensivering maar dan wel op een duurzame manier.

- 100 Wat betreft het nemen van regie in de landbouwtransitie, merkt de gedeputeerde op dat het PPLG dient als een belangrijk beleidskader waarbinnen de provincie haar regierol uitoefent. Dit kader biedt de leidende principes voor de gebiedsprocessen waarin de provincie een voortrekkersrol heeft. De provincie neemt niet alleen het voortouw in deze gebiedsprocessen maar voert ook regie over de realisatie van het provinciale beleid buiten deze processen. Hierbij zijn
- 105 verschillende leden van het college betrokken.

Gedeputeerde Beemsterboer beantwoordt de vraag van D66 over de methodiek voor het aanpakken van gebiedsprocessen. Hij erkent dat deze vraag vaak terugkomt en legt uit dat de

110 benadering van gebiedsprocessen van onderaf gebeurt, waarbij alle betrokkenen serieus worden genomen. Dit betekent dat er geen standaardmodel wordt opgelegd, omdat dit de provincie in een te dominante rol zou plaatsen en het belang van lokaal draagvlak en betrokkenheid zou ondermijnen. Hij benadrukt dat er verschillende benaderingen zijn voor verschillende gebiedsprocessen, afhankelijk van het specifieke gebied en de betrokken stakeholders. Deze aanpak vereist meer tijd en zorgt ervoor dat de processen niet uniform zijn. De aanpak is
115 gedocumenteerd in de provinciale werkwijze 'Integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland-Noord', die al eerder met de Staten is gedeeld. In dit document zijn de fasen van verkenning, planning en uitvoering uitgeschreven, en deze stappen worden momenteel geactualiseerd.

120 De heer **Mülder** (D66) vraagt hoe het mogelijk is om de voortgang in de gebiedsprocessen te volgen en deze met elkaar te vergelijken, gegeven het feit dat elk proces uniek is en aangepast aan de specifieke omstandigheden en belangen van het gebied.

Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent dat dit inderdaad een uitdaging is. Hij legt uit dat hoewel het
125 mogelijk is om algemene fasen zoals verkenning, planning en uitvoering te onderscheiden, de inhoud en focus van deze fasen sterk kunnen variëren per gebied. Dit komt door de unieke eigenschappen van elk gebied, de diverse betrokken partijen, en de verschillende doelen die kunnen variëren van waterbeheer tot natuurbehoud en landbouwtransitie. De gedeputeerde legt uit dat de eerste fase vaak bestaat uit het verkennen van de kernvraagstukken en het vinden van
130 gemeenschappelijke grond tussen alle betrokkenen. Dit gaat over naar het plannen van specifieke maatregelen, die vaak gekoppeld zijn aan financiering en waarbij spanning is ontstaan door verschuivende verwachtingen. De uitvoeringsfase is waar iedereen naartoe wil, maar veel gebiedsprocessen bevinden zich nog niet in deze laatste fase.

135 De heer **Mülder** (D66) wijst op de aanpak van andere provincies, waarbij ondanks de verschillende doelen per gebiedsproces, een globale methode wordt gebruikt die de processen beter vergelijkbaar maakt. Hij vraagt of de gedeputeerde bekend is met deze methodiek en of deze ook voor Noord-Holland overwogen zou kunnen worden.

140 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert door aan te geven dat hij niet op de hoogte is van de specifieke methoden die andere provincies hanteren. Hij bevestigt dat Noord-Holland bewust heeft gekozen voor een aanpak die sterk leunt op het creëren van draagvlak van onderaf, waarbij alle betrokken partijen een significante rol spelen. Dit heeft geresulteerd in een unieke benadering per gebied, afgestemd op de specifieke omstandigheden en belangen. Gedeputeerde
145 Beemsterboer geeft aan dat hij de wenselijkheid van een meer gestandaardiseerde methode voor vergelijkbaarheid tussen gebiedsprocessen begrijpt, vooral voor de duidelijkheid en het overzicht binnen de Staten. Echter, hij uit zorgen dat gezien de huidige aanpak en de reeds langlopende processen, het moeilijk zou zijn om deze processen alsnog uniform te maken. Hij benadrukt dat de unieke eigenschappen van elk gebied ertoe leiden dat volledige vergelijkbaarheid
150 waarschijnlijk niet haalbaar is, zelfs niet in andere provincies waar mogelijk een meer gestandaardiseerde aanpak wordt gebruikt.

Gedeputeerde Beemsterboer behandelt vervolgens de vraag van D66 over knelpunten in de gebiedsprocessen, hun beheersing en de gemaakte keuzes. Hij identificeert hoofdlijnen van
155 knelpunten die zich voordoen in verschillende fasen van deze processen:

1. **Verkenningfase:** Het helder krijgen van de inhoudelijke problematiek blijkt een uitdaging. Er is vaak een opeenstapeling van beleidsdoelen, zoals waterbeheer en bodemkwaliteit, die richtinggevend zijn. Dit vereist veel onderzoek om de doelstellingen duidelijk in kaart te brengen.
- 160 2. **Planfase:** In deze fase spelen moeilijke politiek–bestuurlijke keuzes een rol, vooral vanwege de betrokkenheid van verschillende stakeholders met soms tegenstrijdige belangen. Dit omvat niet alleen lokale partijen maar ook verschillende overheden zoals het Rijk, de provincie, gemeenten en waterschappen. Het doel is om tot een consistent plan te komen dat breed gedragen wordt.
- 165 3. **Uitvoeringsfase:** Het voornaamste knelpunt in deze fase is de financiering van de uitvoering van de plannen. Het behouden van draagvlak is ook cruciaal, gezien de noodzaak om alle betrokken partijen aan boord te houden gedurende het gehele proces.

Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat deze knelpunten kenmerkend zijn voor het complexe en vaak interdisciplinaire karakter van de gebiedsprocessen. Elk proces vraagt om een specifieke
170 aanpak, waarbij continu afgewogen moet worden hoe de verschillende belangen en doelen het beste gerealiseerd kunnen worden binnen de gestelde kaders en beschikbare middelen.

Gedeputeerde Beemsterboer gaat in op vragen van Forum voor Democratie over de monitoring van de effectiviteit van het PPLG en de impact op de voedselvoorziening. Gedeputeerde Beemsterboer
175 licht toe dat er intern aan een monitorings– en evaluatieagenda wordt gewerkt voor de doelen van het PPLG. Voor alle doelstellingen die binnen het PPLG zijn vastgesteld, worden specifieke monitoringinstrumenten ingezet of ontwikkeld om te bepalen in hoeverre deze doelen worden bereikt. Daarnaast vindt er ook monitoring plaats door het Rijk, die de voortgang en effectiviteit van het programma in de gaten houdt.

180 Wat betreft de zorgen over de voedselvoorziening legt hij uit dat de verwachting is dat de voedselproductie niet onder druk komt te staan door het PPLG. Dit is mede te danken aan het spoor van hightech landbouw binnen het programma, waarbij innovaties in de agrarische sector leiden tot efficiëntere productiemethoden. Deze innovaties resulteren vaak in een hogere productie met minder gebruik van bemesting en andere middelen per geproduceerde hoeveelheid. Hoewel de
185 extensivering van landbouw tot een lagere voedselproductie kan leiden, verwacht hij dat innovaties in andere gebieden deze afname kunnen compenseren. Hij benadrukt het belang van de betrokkenheid van de agrarische sector bij dit proces en heeft vertrouwen in een positieve uitkomst, ondanks de gevoeligheden rondom zaken als derogatie, die vooral melkveehouders
190 raken.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert op een vraag van de BBB over positieve ontwikkelingen in de gebiedsprocessen en deelt enkele voorbeelden waarin partijen tot oplossingen komen:

1. **Oostzanerveld:** Samen met gebiedspartijen is een visie opgesteld, en dit gebiedsproces zal
195 in een toekomstige technische briefing als voorbeeld dienen.
2. **Starnmeer:** De provincie kocht grond van een agrariër die het gebied wilde verlaten. Deze grond wordt tijdelijk verpacht met eerste recht van aankoop om de financiering rond te krijgen. Via een kavelruil door STIVAS krijgen overblijvende agrariërs perspectief op extensieve landbouw, en de benodigde grond voor dijkversterking is ook geregeld.
- 200 3. **Waterland Oost:** Aankoop van een stoppende agrariër tegen volledige schadeloosstelling. Deze aankoop vormde de basis voor een herbegrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) samen met omringende grondeigenaren.

- 205 4. **Keverdijkse Polder:** De provincie bezit hier 85 hectare grond en een boerderijlocatie met stikstofrechten. Een kavelruilproces is gestart, gericht op NNN-opgave, stikstofreductie en tegengaan van bodemdaling.
5. **Binnenduinrand Zuid-Kennemerland:** Na een valse start is een startnotitie opgesteld samen met gebiedspartijen. Politieke redenen hebben het vaststellen van de laatste startnotitie vertraagd, maar men blijft positief.
- 210 6. **Amstelscheg:** Agrariërs hebben zelf een toekomstvisie opgesteld, gebaseerd op een intentieovereenkomst die ook door de provincie is ondertekend. Het plan is om de landbouw te extensiveren met hulp van grond van stoppende agrariërs.
- 215 7. **Ronde Hoep:** Agrariërs hebben een polderplan opgesteld. De provincie kocht gronden van een stoppende agrariër, waardoor blijvende agrariërs meer grond kunnen krijgen voor extensivering in een vernatte situatie. Er zijn maatregelen voor mestmanagement en stikstofdepositie gestart, en vernatting draagt bij aan het verminderen van veenaafbraak en CO₂-uitstoot.

Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat er diverse gebieden zijn waar positieve ontwikkelingen plaatsvinden, vaak vanuit bottom-up initiatieven, die goed passen binnen de richting van het PPLG.

- 220 De heer **Vendrig** (BBB) spreekt zijn waardering uit voor de gedetailleerde antwoorden en de positieve ontwikkelingen binnen het PPLG. Hij refereert aan een eerdere vraag over stikstofruimte die vrijkwam in de Starnmeer door de verplaatsing van een bedrijf en vraagt specifiek naar de registratie hiervan.

- 225 Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent dat hij niet exact op de hoogte is van de details van dit specifieke bedrijf, maar bevestigt dat de provincie de vrijgekomen stikstofruimte van verschillende aankopen heeft geregistreerd. Hij geeft aan dat de provincie actief aan het oriënteren is op hoe om te gaan met deze stikstofruimtes in relatie tot de stikstofbank, waarover onlangs informatie is verstrekt aan de commissieleden.

- 230 Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt naar de mogelijkheid om stikstofruimte, die vrijkomt door provinciale opkoopregelingen van veehouders, op te nemen in de stikstofbank van de provincie en deze vervolgens in te zetten voor andere doeleinden binnen de provincie.

- 235 Gedeputeerde **Beemsterboer** bevestigt dat dit inderdaad het geval is. Wanneer de provincie grond inkoopt, wordt 40% van de vrijgekomen stikstofruimte direct toegewezen aan natuurherstel en komt in de stikstofbank terecht. De overige 60% van de stikstofruimte wordt verdeeld over drie verschillende 'banken' binnen de provincie, afhankelijk van de behoeften en afspraken met de betrokken partijen en de mogelijkheden binnen het gebied, zoals PAS-melders,
- 240 woningbouwprojecten, of industriële behoeften.

- Gedeputeerde Beemsterboer herinnert zich ook dat er een specifieke situatie was waarbij een agrarisch bedrijf werd opgekocht door het Rijk onder de Lbv-plus-regeling (Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting). In zulke gevallen komt de
- 245 vrijgekomen stikstofruimte toe aan het Rijk, dat deze ruimte, volgens een motie van de Tweede Kamer, prioritair inzet voor PAS-melders. De uitvoering hiervan is de verantwoordelijkheid van het Rijk.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert op een vraag van GroenLinks over de voortzetting van de

250 Toekomstversnellers-projecten. Hij licht toe dat niet alleen de winnaars, die elk €5000 ontvangen, maar alle finalisten ondersteuning krijgen. Deze ondersteuning varieert van hulp bij de promotie van hun project tot assistentie bij de inhoudelijke uitvoering ervan. Diverse medewerkers van de provincie zijn ingezet om ervoor te zorgen dat alle finalisten van de Toekomstversnellers de mogelijkheid krijgen om succesvolle ondernemingen of initiatieven te ontwikkelen.

255 Gedeputeerde Beemsterboer gaat vervolgens in op twee vragen van Volt over het SMART maken van de doelstellingen van het PPLG en de betrokkenheid van lokale kennis en ervaring in de gebiedsprocessen.

260 De gedeputeerde bevestigt dat het de bedoeling is om de doelstellingen van het PPLG zo SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) mogelijk te maken. Dit is zowel het streven voor de algemene doelstellingen van het PPLG als voor de specifieke doelstellingen die uit de verkenningsfases in de verschillende gebieden voortkomen.

265 Wat betreft de inzet van de kennis en ervaring van mensen die in de gebieden wonen, legt de gedeputeerde uit dat deze mensen zoveel mogelijk betrokken worden bij de gebiedsprocessen. Tegelijkertijd benadrukt hij dat de individuele belangen van deze mensen soms ook een rol spelen, wat invloed kan hebben op hoe hun inbreng samenvalt met de bredere doelstellingen van het gebiedsproces. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij onderwerpen zoals uitzicht, waar persoonlijke en
270 algemene belangen kunnen botsen.

Gedeputeerde Beemsterboer bespreekt tot slot de nog openstaande vragen van de Partij van de Arbeid over de rol van Provinciale Staten in het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), de betrokkenheid van gemeenten, en de status van projectfinanciering.

275 Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat Provinciale Staten uiteindelijk het PPLG vaststellen en de provincie de status van de documentatie aan het Rijk rapporteert. Dit antwoord is ook gerelateerd aan de manier waarop moties en amendementen sturen. Hij meldt dat er recent een gesprek is geweest met minister Van der Wal, waarbij de uitdagingen rond de leveringstermijnen van de documenten besproken zijn. Veel provincies kampen met vergelijkbare uitdagingen qua
280 timing en de noodzaak om kwalitatief goede stukken aan te leveren.

De huidige projecten, vooral de koploperprojecten, zijn in afwachting van volledige financiering. Dit duidt op een fase waarin nog gezocht wordt naar de benodigde middelen om de geplande
285 acties uit te voeren.

Er is feedback ontvangen van raadsleden en wethouders die graag intensiever betrokken willen worden bij de gebiedsprocessen. De provincie oriënteert zich op hoe en wanneer gemeenten effectiever kunnen worden betrokken bij deze processen.

290 *Tweede termijn commissie*

De heer **Vendrig** (BBB) reageert op de vraag van Statenlid Van Wijnen van GroenLinks over het belang van landbouw ten opzichte van natuur. Hij benadrukt dat voor de BBB landbouw en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en beide belangrijk zijn. Hij wijst op een misvatting
295 waarbij innovatieve koploperprojecten in de landbouw, die zowel aan natuurherstel als aan klimaatdoelen kunnen bijdragen, niet altijd positief worden ontvangen en worden verguisd. Dit

ondanks het feit dat deze projecten dualistische doelen dienen en niet enkel gericht zijn op natuur.

300 De heer Vendrig bekritiseert verder de houding van afhankelijkheid van het Rijk bij het honoreren van projecten. Hij vindt het problematisch dat provinciale projecten die niet door het Rijk gehonoreerd worden, soms leiden tot het aanpassen van provinciale ambities. Hij benadrukt dat het Provinciaal Programma Landelijk Gebied breed zou moeten kijken naar zowel landbouw als natuur, en stelt dat de naam anders net zo goed "Provinciaal Programma Landelijke Natuur" had
305 kunnen zijn, als natuur de enige focus zou zijn.

De heer **Mülder** (D66) vraagt of de heer Vendrig het ermee eens is dat natuurherstel het hoofddoel is van het PPLG.

310 De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat hij dit niet onderschrijft. Hij ziet het PPLG meer als een gebiedsproces dat gericht is op het ontwikkelen van oplossingen waarbij alle aspecten en belanghebbenden in harmonie samenwerken. Volgens hem is natuurherstel niet het enige of primaire doel, maar slechts een van de vele doelen die samen een evenwichtige benadering vormen binnen het PPLG.

315 De heer **Mülder** (D66) vindt dit antwoord schokkend, maar waar.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) stelt een vraag aan de heer Vendrig (BBB) over de keuze van projecten voor het indienen van koploperprojecten binnen het PPLG. Zij vraagt of het niet
320 verstandiger is om projecten gericht op natuurherstel in te dienen die duidelijk meer financiële ondersteuning van het Rijk kunnen ontvangen, in plaats van projecten die de provincie belangrijk vindt maar die minder door het Rijk worden gewaardeerd.

De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat hij het niet eens is met deze benadering. Hij benadrukt dat
325 het beleid onafhankelijk en op basis van lokale prioriteiten vormgegeven moet worden, waarbij de balans tussen natuur, economie en maatschappij centraal staat. Hij uit zijn zorg dat het Rijk de voorkeur lijkt te geven aan projecten die zich eenzijdig op natuur richten, ten koste van gecombineerde projecten die ook andere belangrijke aspecten omvatten. Hij roept de Provinciale Staten op om deze benadering kritisch te heroverwegen, zodat projecten in hun volle breedte en
330 in samenhang worden beoordeeld en gefinancierd.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) uit waardering voor het beantwoorden van haar vraag door de heer Vendrig en erkent de gedeelde visie op het belang van zowel landbouw als natuur. Zij maakt echter een kanttekening bij het beeld dat innovatie zou worden verguisd binnen de Staten, wat zij
335 niet herkent. Ze stelt dat er kritiek is geweest, maar dat dit niet gelijkstaat aan verguizen. Statenlid Van Wijnen benadrukt de noodzaak om effectieve en bewezen methoden te gebruiken, vooral als het gaat om innovatieve technieken voor stalemissiereductie, waarvan de effectiviteit nog bewezen moet worden. Zij vraagt zich af of het wel de taak van de provincie is om in dergelijke onbewezen methoden te investeren.

340 De heer **Vendrig** (BBB) reageert door het belang van innovatie te onderstrepen, ook al zijn de methoden nog niet bewezen. Hij argumenteert dat het essentieel is om te investeren in potentieel succesvolle innovaties om tijdig en adequaat op uitdagingen te kunnen reageren. Hij erkent de

345 noodzaak van het gebruik van bewezen technieken maar benadrukt ook het belang van het voortzetten van innovatie als een cruciaal onderdeel van de Nederlandse aanpak, die historisch heeft bijgedragen aan het succes van het land.

De heer Vendrig is hiermee aan het einde van zijn betoog gekomen.

350 De heer **Stam** (PvdA), vervangend woordvoerder voor de heer Wallaart, brengt zijn zorgen naar voren over de kaderstellende en controlerende rol van de Staten. Hij benadrukt de noodzaak om deze rollen duidelijker te definiëren, vooral in de context van gebiedsprocessen en koploperprojecten. Hij vraagt om een toetsingskader waarmee de Staten de keuzes voor specifieke projecten kunnen beoordelen.

355 De heer Stam deelt een specifieke zorg over een nieuw koploperproject in zijn dorp, een gepland ecoduct waarvan nut en noodzaak onduidelijk zijn. Dit project heeft volgens hem geleid tot veel onrust onder de dorpsbewoners en roept vragen op over het draagvlak. Hij erkent dat de gedeputeerde zich inzet om vanuit draagvlak te redeneren – de eerdergenoemde voorbeelden
360 waarbij het proces goed verloopt, stemmen de heer Stam positief – maar hij hoopt dat dit ook in daden wordt omgezet en dat het gevoel van draagvlak bij de inwoners wordt versterkt.

Tot slot drukt de heer Stam de wens uit om als Partij van de Arbeid meer grip te krijgen op het proces. Hij wil dat er transparantie is over wie bij de gebiedsprocessen betrokken zijn en hoe draagvlak wordt gecreëerd. Hij benadrukt het belang van betrokkenheid van niet alleen de
365 gebruikelijke partijen zoals gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties, maar ook van de lokale bevolking rond de projectgebieden.

De heer **Vendrig** (BBB) sluit zich aan bij het betoog van de PvdA.

370 De heer **Klein** (CU) bedankt de gedeputeerde voor zijn eerdere antwoorden en geeft aan dat er binnen zijn fractie het gevoel bestond dat de lage financiële bijdrage vanuit het Rijk deels te wijten was aan hun eigen aanpak. Hij is opgelucht te horen dat er nu goed contact is met rijksambtenaren over nieuwe en opnieuw ingediende projecten. Hij vraagt de gedeputeerde of hij
375 denkt dat de provincie, met de recent opgedane kennis, nu beter voorbereid is qua doelbereik voor de aankomende projectaanvragen in vergelijking met de eerste ronde.

Daarnaast stelt hij een vraag waarin zijn zorgen over de capaciteit van de provinciale organisatie om meerdere gebiedsprocessen gelijktijdig te beheren naar voren komen. Hij refereert aan een
380 voorbeeld van de PvdA waar gemeenteambtenaren niet op de hoogte waren van een ingediend project, wat twijfels oproept over de interne communicatie en organisatie. Hij vraagt of de provincie voldoende uitgerust is om al deze processen te beheren en of er niet alleen budget nodig is voor de uitvoering, maar ook voor het verbeteren van het beheer en de coördinatie van deze processen.

385 Mevrouw **Schneemann** (Volt) opent haar betoog met waardering voor de eerdere woorden van gedeputeerde Beemsterboer ten aanzien van de manier van communiceren over beleid en hem persoonlijk. Mevrouw Schneemann benadrukt het belang van het focussen op de inhoud en niet op de persoon.

390

Vervolgens uit ze haar gemengde gevoelens over de vergadering van maandag. Ze beschrijft hoe ze tijdens de commissie Ruimte de passie en ambitie van gedeputeerde Beemsterboer voor het woningdossier zag en hoe doelen werden verhoogd, wat ze inspirerend vond. Echter, ze mist dezelfde energie en ambitie in de aanpak van het PPLG, wat ze teleurstellend vindt. Ze benadrukt dat, gezien het succes van andere provincies zoals Utrecht en Zuid-Holland in het verkrijgen van rijksmiddelen voor hun projecten, Noord-Holland wellicht een slimmere aanpak moet hanteren om ook financiering te verkrijgen.

Ten slotte wijst mevrouw Schneemann op twee koploperprojecten waarover zij in de eerste termijn nog vragen heeft die niet beantwoord zijn: de beloning voor kringlooplandbouw en de financiering van koploperproject vijf met betrekking tot provinciale middelen. Ze hoopt dat deze vragen nog beantwoord zullen worden in de tweede termijn.

405 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

Op verzoek van gedeputeerde Beemsterboer herhaalt mevrouw **Schneemann** (Volt) de vragen uit de eerste termijn die nog onbeantwoord zijn gebleven. Haar eerste vraag richt zich op het koploperproject dat beloningen biedt voor kringlooplandbouw. Ze erkent het belang van het project maar benadrukt de noodzaak voor een duurzaam verdienmodel voor boeren, dat niet afhankelijk is van tijdelijke beloningen. Ze vraagt hoe de provincie ervoor kan zorgen dat boeren een langdurig houdbaar verdienmodel ontwikkelen dat hen niet permanent afhankelijk maakt van subsidies.

De tweede openstaande vraag van Volt gaat over koploperproject vijf, waarin vermeld staat dat er €2,5 miljoen uit provinciale middelen beschikbaar is gesteld, met een aanvullende aanvraag bij het Transitiefonds. Mevrouw Schneemann wil weten of het project ook doorgaat als de aanvullende financiering uit het Transitiefonds niet wordt toegekend, en of het reeds toegewezen provinciale budget van €2,5 miljoen voldoende is om het project onafhankelijk van verdere financiering voort te zetten.

Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent ten aanzien van het verdienmodel zonder subsidieafhankelijkheid de noodzaak voor boeren om onafhankelijk te zijn van subsidies. Hij stelt dat er gezocht is naar oplossingen zoals langjarige pachtovereenkomsten, maar erkent dat dit complex is. Het verdienmodel in de context van kringlooplandbouw en extensivering biedt mogelijkheden, al is dit nog steeds in ontwikkeling en vereist het zorgvuldige afweging om niet te afhankelijk te worden van overheidssteun.

Wat betreft het koploperproject bevestigt de gedeputeerde dat het project ook zonder extra middelen uit het Transitiefonds kan doorgaan, mits er voldoende budget beschikbaar is binnen de huidige provinciale budgettoewijzing. Dit budget is cruciaal om Europese middelen te benutten. Het Transitiefonds dient als aanvullende financiering om meer gebiedsinitiatieven te ondersteunen, maar de basisfinanciering moet gegarandeerd zijn om deze extra middelen aan te trekken.

Gedeputeerde Beemsterboer erkent de complexiteit van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten binnen het PPLG, gezien de veelheid aan doelen, de verscheidenheid van gebieden en de veranderlijkheid van doelen en budgetten over een breed, de hele provincie

440 beslaand proces. Hij benadrukt dat, hoewel er spanning op de financiën ligt, dit de kaderstelling – de doelen en methoden om deze te bereiken – niet verandert, maar wel invloed kan hebben op de snelheid van het bereiken van deze doelen. Hij schetst een beeld van een voortdurend proces waarbij meer duidelijkheid verwacht wordt vanaf de 40%-versie van het plan in juni, wat een basis zal bieden voor verdere gesprekken en verfijning van de doelen en methoden.

445 Gedeputeerde Beemsterboer legt vervolgens uit dat de provincie Noord-Holland bezig was om provinciedekkende gebiedsprocessen op te zetten, met als doel in alle gebieden initiatieven te starten. Er was zelfs een opschaling van de ambtelijke organisatie voorzien om deze processen te ondersteunen. Echter, door onduidelijkheid over het beschikbare budget is besloten om enkel door te gaan met de reeds gestarte gebiedsprocessen en voorlopig geen nieuwe te starten. De keuze voor de gestarte gebiedsprocessen was deels gebaseerd op reeds bestaande initiatieven en 450 de grote natuurbelangen in die gebieden. Dit resulteerde in een situatie waarbij men een pas op de plaats maakte, wat de voortgang en de uitbreiding van de ambities beïnvloedde.

Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat er in de zomer van vorig jaar een overzicht van 81 miljoen euro aan koploperprojecten naar het ministerie is gestuurd. Dit gebeurde onder druk en 455 op korte termijn, iets waar alle provincies mee te maken hadden. Vanwege de val van het kabinet en het controversieel verklaren van het NPLG-budget, voerde het ministerie van Financiën een strikte beoordeling uit op de budgettoewijzing, gericht op het bereiken van doelstellingen. Niet alle projecten werden beoordeeld door Wageningen Universiteit en sommige vielen af na een initiële quickscan door het ministerie. Uiteindelijk is één van de Noord-Hollandse projecten 460 goedgekeurd, hoewel deze te laat was voor de eerste fase. Voor de drie goedgekeurde projecten vroeg het ministerie om een definitieve onderbouwing, die in de afgelopen maanden verder is afgestemd. Ondanks dat het ministerie niet om meer projecten vroeg, voegde Noord-Holland toch extra projecten toe aan de lijst, in de hoop dat, als andere projecten elders afvallen, het ministerie misschien toch nog deze projecten zou overwegen. De kans hierop wordt echter als 465 zeer klein beschouwd. Dit was geen nieuwe budgetaanvraag, maar om de drie oorspronkelijk goedgekeurde projecten definitief te maken, zonder dat het college verwacht dat er extra budgetten worden toegewezen.

470 De heer **Klein** (CU) vraagt in hoeverre dit is afgestemd. Het is namelijk voorstelbaar dat er irritatie kan ontstaan bij het Rijk ten aanzien van het indienen van extra projecten.

Gedeputeerde **Beemsterboer** bevestigt dat de strategie van het toevoegen van extra projecten aan de lijst voor koploperprojecten zowel ambtelijk als bestuurlijk is afgestemd.

475 De heer **Stam** (PvdA) uit zijn begrip voor het opportunisme bij het indienen van de koploperprojecten, maar benadrukt het belang van een evaluatie van dit proces. Hij stelt voor om in de evaluatie ook de reikwijdte en impact van de projecten mee te nemen, specifiek hoe agrarische projecten bijdragen aan natuurdoelen.

480 Gedeputeerde **Beemsterboer** herinnert eraan dat de projecten snel en onder druk zijn ingediend, maar ziet het belang van een duidelijke evaluatie. Hij stelt voor om voor elk van de acht projecten te verduidelijken waarom deze destijds als kansrijk werden beschouwd.

- 485 Gedeputeerde Beemsterboer adresseert de vragen over het ecoduct en het belang van lokaal draagvlak. Hij geeft aan dat er wel onderzoeken zijn die de bouw van het ecoduct ondersteunen, maar erkent dat de perceptie in de lokale gemeenschap anders kan zijn. Voor verdere vragen stelt hij voor om deze te bespreken met collega Kocken, die meer expertise heeft over dit specifieke onderwerp.
- 490 Wat betreft het acteren op draagvlak, stelt de gedeputeerde voor om in mei tijdens de toelichting van drie gebiedsprocessen, expliciet in te gaan op hoe gemeenten en inwoners bij deze processen betrokken zijn. Dit moet helderheid bieden over de inzet op draagvlak en hoe dit in de praktijk wordt gebracht.
- 495 Gedeputeerde Beemsterboer geeft aan richting de ChristenUnie dat er een goede communicatie is tussen de provincie en het Rijk, dit is ook door het Rijk bevestigd. Hij benadrukt dat er vanuit het Rijk ook teleurstelling is over hoe de zaken zijn gelopen met betrekking tot de financiering van deze projecten in Noord-Holland.
- 500 Gedeputeerde Beemsterboer reageert op de vraag of Noord-Holland nu beter staat qua doelbereik van de koploperprojecten. Hij verduidelijkt dat de huidige projecten nog steeds de oorspronkelijke zijn en dat significante veranderingen en verbeteringen in doelbereik vooral een factor zullen zijn in eventuele toekomstige fasen. Hij wijst er ook op dat de beoordelingswijze van projecten kan veranderen, afhankelijk van politieke en financiële omstandigheden, zoals
- 505 eerdere controversiële verklaringen en strikte budgettaire controle door het ministerie van Financiën.
- 510 Gedeputeerde Beemsterboer beantwoordt de vraag of de provincie voldoende uitgerust is om de huidige gebiedsprocessen te beheren. Hij geeft aan dat er bewust is gekozen om de opschaling van de organisatie voor gebiedsprocessen vanwege budgettaire redenen te pauzeren. Voor de huidige processen beschikt de provincie over voldoende middelen en capaciteit, al erkent hij dat de complexiteit van deze processen veel van de organisatie vraagt. Daarnaast merkt hij op dat er zowel vanuit het eigen budget als vanuit externe financiering, inclusief de koploperprojecten van het Rijk, geld beschikbaar is gesteld om deze processen adequaat te ondersteunen.
- 515 De heer **Klein** (CU) vraagt of er naast budgettaire beperkingen ook andere knelpunten zijn, zoals een tekort aan menskracht of de mogelijkheid om expertise in te huren, die de voortgang van gebiedsprocessen belemmeren.
- 520 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert door aan te geven dat er geen problemen zijn met het invullen van vacatures binnen de provincie en dat er ook geen sprake is van veel personeelsverloop. Hij wijst echter wel op een uitdaging bij het inhuren van externe experts. Vanwege de gelijktijdige vraag van meerdere provincies naar dezelfde specialisten voor vaak kortlopende projecten, is het moeilijker om deze professionals aan te trekken.
- 525 Gedeputeerde Beemsterboer reageert tot slot op de persoonlijke vraag van Volt over zijn betrokkenheid bij het PPLG in vergelijking met zijn gedrevenheid voor het woondossier. Hij licht toe dat zijn jarenlange ervaring en persoonlijke motivatie in de woningbouw een sterke drijfveer zijn. Wat betreft het PPLG, dat hij als relatief nieuw beschouwt sinds negen maanden, erkent hij
- 530 dat zijn enthousiasme groeit naarmate hij meer leert en de effecten van de werkzaamheden ziet.

Hoewel hij toegeeft dat herhaling in vragen soms zijn enthousiasme tempert, kijkt hij uit naar de uitvoeringsfase van de gebiedsprocessen en het concretiseren van het PPLG-document. Hij nodigt Volt uit om hem te wijzen op elk toekomstig gebrek aan enthousiasme, benadrukkend dat zijn passie voor dit onderwerp groeit.

535

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

4 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

540

Rondvraag inzake Betere boerenbusiness door verduurzaming (II), ingediend door de PvdA.

De heer **Stam** (PvdA) draagt vragen over van zijn fractiegenoot, de heer Wallaart. Hij benadrukt dat het belangrijk is deze kwesties onder de aandacht te brengen van zowel de commissie als Gedeputeerde Staten. De vragen zijn concreet:

545

1. Heeft u kennisgenomen van en hoe beoordeelt u de studie Onder de Streep 2023?
2. Wat vindt u van de aanpak van het project Noord-Hollandse initiatief Wij.land? Hoe ondersteunt de provincie dat en hoe past u de resultaten elders in Noord-Holland toe?
3. Hoe helpt u boeren die willen extensiveren?
4. Welk beleid voert u om te voorkomen dat extensiverende boeren het afleggen in de

550

concurrentie om grond (zeker na de afschaffing van de derogatie)?

Gedeputeerde **Beemsterboer** bespreekt allereerst het rapport "Onder de Streep 2023", dat inzicht biedt in de kansen en uitdagingen voor natuurinclusieve melkveehouderij. Het rapport toont aan dat er met een extensief bedrijf een goede boterham te verdienen valt, mits er ruimte is voor verbreding. Dit is een nulmeting uit 2021 en men is benieuwd naar de invloed van recente

555

beleidsontwikkelingen op toekomstige rapportages. Daarnaast verwijst de gedeputeerde naar het rapport van Wageningen Economic Research, dat aangeeft dat de kosten voor duurzame landbouw stijgen en adequaat beleid vereist is om deze transitie haalbaar te maken.

560

Op de tweede vraag antwoordt gedeputeerde Beemsterboer dat er regelmatig wordt samengewerkt met Wij.land, die momenteel een onderzoek uitvoert naar de effecten van natuurbeheer op veehouderijbedrijven en advies geeft aan individuele bedrijven. Ook licht de gedeputeerde een project op Texel uit dat gericht is op het creëren van een duurzaam en circulair eiland door middel van een lerend netwerk dat korte ketens met toerisme en retail verbindt.

565

Betreffende de derde vraag, legt de gedeputeerde uit dat extensivering een van de transitiepaden in het PPLG is. De provincie ondersteunt agrariërs door grond van stoppende boeren in te zetten voor duurzaamheid van blijvende bedrijven, middels verkoop of pacht. In mei kunnen agrariërs bovendien een subsidieaanvraag indienen voor een landelijke regeling, al heeft de provincie geen invloed op de toekenning daarvan.

570

Tenslotte, in reactie op de vierde vraag, stelt gedeputeerde Beemsterboer dat de grondmarkt vrij is en de provincie geen rol ziet om hierin te interveniëren. Wel wordt de mogelijkheid onderzocht om grond vrijwillig af te waarden waar nodig, en voor provinciale pachtgrond geldt dat duurzaamheidscertificaten enige voorrang geven bij openbare inschrijvingen.

575

De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.

580

Rondvraag inzake Natuurherstel in relatie tot beperken stikstofuitstoot, ingediend door Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Haas** (PvdD) spreekt haar zorgen uit over de stikstofbanken die de provincie heeft opgezet, waaronder de PAS-meldersbank, een bank voor woningbouw en een voor de industrie.

585

Ze benadrukt dat 60% van de stikstofruimte die vrijkomt, bijvoorbeeld door het stoppen van veehouderijen, opnieuw wordt ingezet, terwijl 40% naar natuurherstel gaat, een verhoging van de vroegere 30%. Mevrouw Haas uit haar zorg over het tempo waarin stikstofuitstoot wordt teruggedrongen ten gunste van natuurherstel en merkt op dat de aanpak van het stikstofvraagstuk voornamelijk de agrarische bedrijfsvoering belast, wat zichtbaar wordt in het

590

beleid omtrent stikstofruimte. Mevrouw Haas stelt de volgende vragen:

5. Wat zijn de huidige stikstofreductiedoelen van de provincie per Natura 2000-gebied? Zijn dat nog steeds de doelen uit de Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstof 2021-2022? Zo nee, wat zijn de doelen dan?
6. Zijn deze doelen meegegeven aan de gebiedsprocessen?
- 595 7. Er wordt stikstofruimte afgeroomd en herverdeeld (stikstofbanken), verleend en gesaldeerd. In hoeverre worden de doelen met betrekking tot de afname van stikstof behaald? Wat zijn de reductiecijfers per Natura2000-gebied?

600

Gedeputeerde **Beemsterboer** verduidelijkt dat de provincie streeft naar het behalen van de landelijk vastgestelde doelen voor stikstofreductie, welke een significante verlaging van stikstofdepositie in natuurgebieden beogen tegen 2035. Deze doelen zijn ambitieus, mede door recente verlagingen van de kritische depositiewaarden, wat het behalen van deze doelstellingen complexer maakt. Niettemin blijft de provincie gecommitteerd aan deze doelen.

605

In het kader van het PPLG integreert de provincie stikstofreductiedoelen samen met andere milieu- en landbouwdoelen. Gedeputeerde Beemsterboer meldt dat er een algemene trend van afnemende stikstofdepositie waargenomen wordt, wat wijst op een positieve impact van het huidige beleid. Hij benadrukt het belang van het legaliseren van PAS-melders, wat een directe en substantiële verlaging van stikstofdepositie zou betekenen. Deze legalisatie zou niet alleen de

610

druk op agrarische ondernemers verminderen, maar hen ook stimuleren om te investeren in duurzamere praktijken.

615

Verder gaat gedeputeerde Beemsterboer in op de functie van de provinciale stikstofbanken, die zijn opgezet om stikstofruimte her te alloceren aan projecten in verschillende sectoren zoals woningbouw en industrie. Hij onderstreept dat de herallocatie van stikstofruimte streng wordt gereguleerd om te garanderen dat deze bijdraagt aan de overkoepelende stikstofreductiedoelstellingen, in plaats van enkel economische belangen te dienen. Nieuwe beleidsregels zullen verdere richtlijnen bieden voor het gebruik van deze banken.

620

Tot slot stelt gedeputeerde Beemsterboer voor om de reductiecijfers per Natura2000-gebied, die de voortgang in stikstofreductie aantonen, schriftelijk aan de Statenleden te verstrekken om zo transparantie en duidelijkheid te bieden over de effectiviteit van het gevoerde beleid.

De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.

625

5 Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun aandacht en sluit de vergadering om 21.44 uur.

630

Sluiting om 21.44 uur.